

Organizacija inšpekcijskih služb varstva okolja na področju javne službe odvajanja in čiščenja odpadne vode

Inšpekcija za okolje in naravo

Darja Stanič Racman
darja.stanic-racman@gov.si

Državni in lokalni nivo

Zagotavljanje odvajanja in čiščenja komunalne odpadne vode v skladu s predpisi je na področju varstva voda pred onesnaženjem eden od ključnih mehanizmov za doseganje dobrega stanja voda v RS.

Zadeve v pristojnosti
občin

Med/občinska inšpekcija

Zadeve v pristojnosti
države

Inšpekcija za okolje in
naravo

INŠPEKCIJSKI NADZOR

Avtonomija občin

- avtonomijo samoupravne lokalne skupnosti, določa 140. člen Ustave RS,
 - V pristojnost občine spadajo lokalne zadeve, ki jih občina lahko ureja samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine
 - Država lahko z zakonom prenese na občine opravljanje posameznih nalog iz državne pristojnosti, če za to zagotovi tudi potrebna sredstva.
- na zakonski ravni pa 2. člen ZLS
 - Občina v okviru ustave in zakonov samostojno ureja, in opravlja svoje zadeve in izvršuje naloge, ki so nanjo prenesene z zakoni.
- Inšpekcijski nadzor na nivoju občin: 50.a člen ZLS
 - Občinska uprava opravlja nadzorstvo nad izvajanjem občinskih predpisov in drugih aktov, s katerimi občina ureja zadeve iz svoje pristojnosti.
 - Za opravljanje nadzorstva iz prejšnjega odstavka se lahko v okviru občinske uprave ustanovi občinska inšpekcija.

ZVO- 1; 149 člen; obvezne občinske gospodarske javne službe (JS) varstva okolja

- Obvezne JS je tudi odvajanje in čiščenje komunalne in padavinske odpadne vode,
- Objekti in naprave, potrebni za izvajanje javnih služb iz prejšnjega odstavka, so infrastruktura lokalnega pomena.
- Vlada podrobneje predpiše:
 - naloge, ki se izvajajo JS,
 - metodologijo za oblikovanje cen, oskrbovalne standarde in tehnične, vzdrževalne, organizacijske ter druge ukrepe in normative za opravljanje JS
- Občina zagotovi izvajanje javnih služb
- Če ne, jo zagotovi država na območju občine in za njen račun.

Ključni predpisi in akti, ki jih nadzira Inšpekcija za okolje in naravo (ION)

- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1)
- Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo (Uradni list RS, št. 64/12, 64/14 in 98/15) (Splošna emisijska uredba)
- Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode (Uradni list RS, št. 98/15 in 76/17) (uredba KOV)

Zakon o lokalni samoupravi (ZLS) – nezakonitost, ki ni predmet inšpekcijskega nadzora

- Nadzorstvo nad zakonitostjo splošnih in posamičnih aktov občin v zadevah iz njihove pristojnosti izvršujejo ministristva, vsako na svojem področju. (88.a člen ZLS)
- Npr. Odloki na podlagi Uredbe KOV
 - Občina na podlagi občinskega predpisa zagotavlja JS na območju celotne občine v skladu s to uredbo.
 - Mejo območja posameznega JS določi občina na digitalnem podatkovnem sloju za raven merila 1 : 5.000.

Nadzor zakonitosti odlokov zagotavlja ministristvo za okolje.

ZLS – nezakonitost, ki ni predmet inšpekcijskega nadzora

- Če občina ne opravlja ali v nasprotju z zakonom opravlja določene naloge iz svoje izvirne pristojnosti
 - pristojno ministrstvo opozori, predlaga način izvršitve ter določi rok;
 - če občina ne ravna v skladu z opozorilom in ne zagotavlja skupnih potreb in interesov svojih prebivalcev in bi utegnile nastati škodljive posledice ministrstvo občini naložiti izvedbo naloge z odločbo;
 - če občina ne izvrši odločbe v določenem v roku, jo izvrši ministrstvo v skladu z določbami zakona, ki ureja upravno izvršbo. (90.a člen ZLS)

ZVO-1; 157 člen; ukrepi inšpektorjev

Če je kršen zakon, drug predpis ali da naprava ali obrat ne delujeta v okviru OVD ali OVS ali potrdila ima pravico in dolžnost:

1. odrediti, da se nepravilnosti, ki jih ugotovi, odpravijo v roku, ki ga določi,
2. odrediti izvedbo ukrepov za odpravo virov čezmerne obremenitve v roku, ki ga določi,
3. odrediti omejitev oziroma prilagoditev delovanja naprave do predpisanih mejnih vrednosti ali pravil ravnanja,
4. predlagati pristojnemu ministrstvu odvzem OVD,
5. prepovedati obratovanje naprave, če deluje brez OVD, kadar je to predpisano,
6. odrediti prepoved izvajanja posega v okolje, za katerega ni bilo pridobljeno okoljevarstveno soglasje, pa za izvedbo posega ni potrebna gradnja po predpisih o graditvi objektov ali pridobitev drugega predpisanega dovoljenja.

ZVO-1; 157 člen; ukrepi inšpektorjev

Inšpektor lahko odredi izvedbo kontrolnega monitoringa v obsegu, času, roku in na kraju, ki ga sam določi, ne da bi predhodno obvestil osebo, ki je dolžna zagotavljati obratovalni monitoring. V primeru ugotovitve nepravilnosti nosi stroške kontrolnega monitoringa upravljavec naprave, pri katerem so bile nepravilnosti ugotovljene.

Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo

- mejne vrednosti emisij,
- vrednotenje emisij,
- ukrepe preprečevanja emisij
- ukrepe zmanjševanja emisij
- pogoje za odvajanje odpadnih voda
- obveznosti investitorjev in upravljavcev naprav (OVD)

Nadzor opravlja inšpekcija, pristojna za varstvo okolja.

Pristojnost nadzora nad izvajanjem Uredbe KOV

Položaj občine kot samoupravne lokalne skupnosti odraža tudi določba 37. člena Uredbe, ki se nanaša na inšpekcijsko nadzorstvo in določa:

Inšpekcija, pristojna za varstvo okolja, opravlja nadzor nad izvajanjem določb Uredbe, ki se nanašajo na obveznosti izvajalca javne službe.

Sodba I U 1231/2017-16

Pristojnost nadzora nad izvajanjem Uredbe KOV

- 15. člen; naloge javne službe
- 16. člen; obvezne storitve za objekte, ki so priključeni na javno kanalizacijo
- 17. člen; obvezne storitve za objekte, ki niso priključeni na javno kanalizacijo
- 18. člen; obdelava blata
- 24. člen; ravnanje ob izrednih dogodkih
- 25. člen; obveščanje uporabnikov
- 26. člen; program izvajanja javne službe
- 27. člen; evidenca o izvajanju javne službe
- 30. člen; poročanje o izvajanju javne službe

Nadzor emisij v vode (industrija in komunala)

- Inšpekcijski nadzor obremenjevanja okolja z odpadnimi vodami se izvaja:
 - v okviru rednega nadzora (IED, odlagališča),
 - na podlagi obvestila Arsa o ugotovitvah obratovalnih monitoringov in
 - na podlagi prijav onesnaženj.

Nadzor emisij v vode

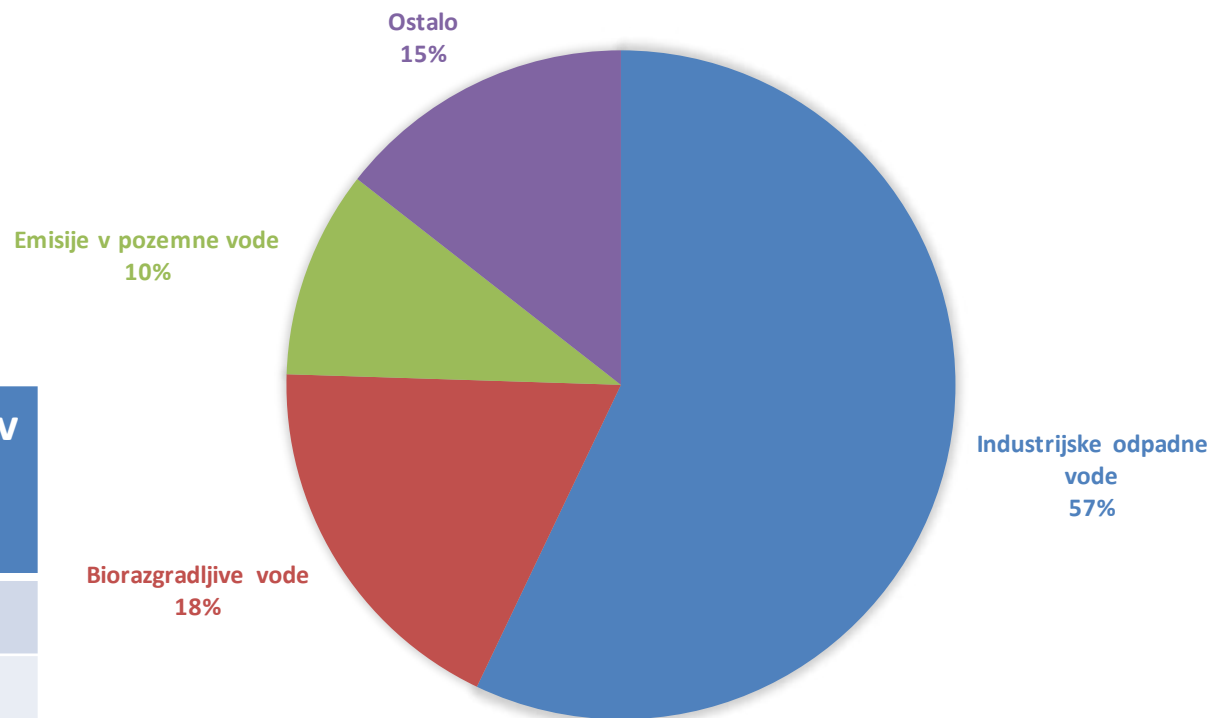
Nadzor emisij v vode (industrija in komunala) pomeni približno 12 % dela ION.

Inšpektorji so v letu 2018 na tem področju:

- opravili 360 rednih, 250 izrednih in 285 drugih pregledov,
- izrekli so 65 opozoril,
- izdali 186 inšpekcijskih odločb za odpravo neskladnosti,
- 10 prekrškovnih odločb in 3 plačilne naloge.

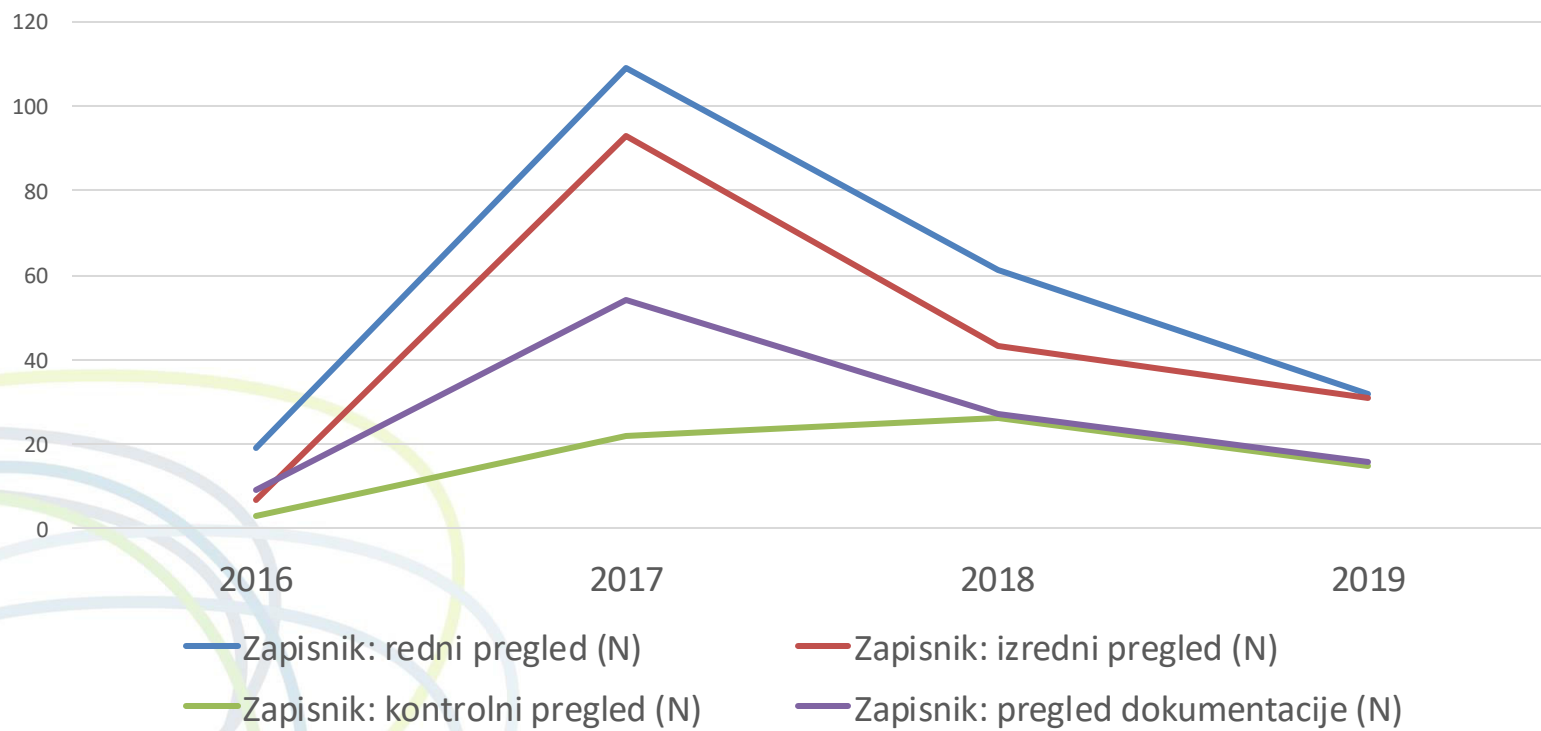
Nadzor emisij v vodo (podatki ION 2016-2019)

Zavezanci za biorazgradljive vode	Število zadev
Občina	190
JS	281
Drugi	330

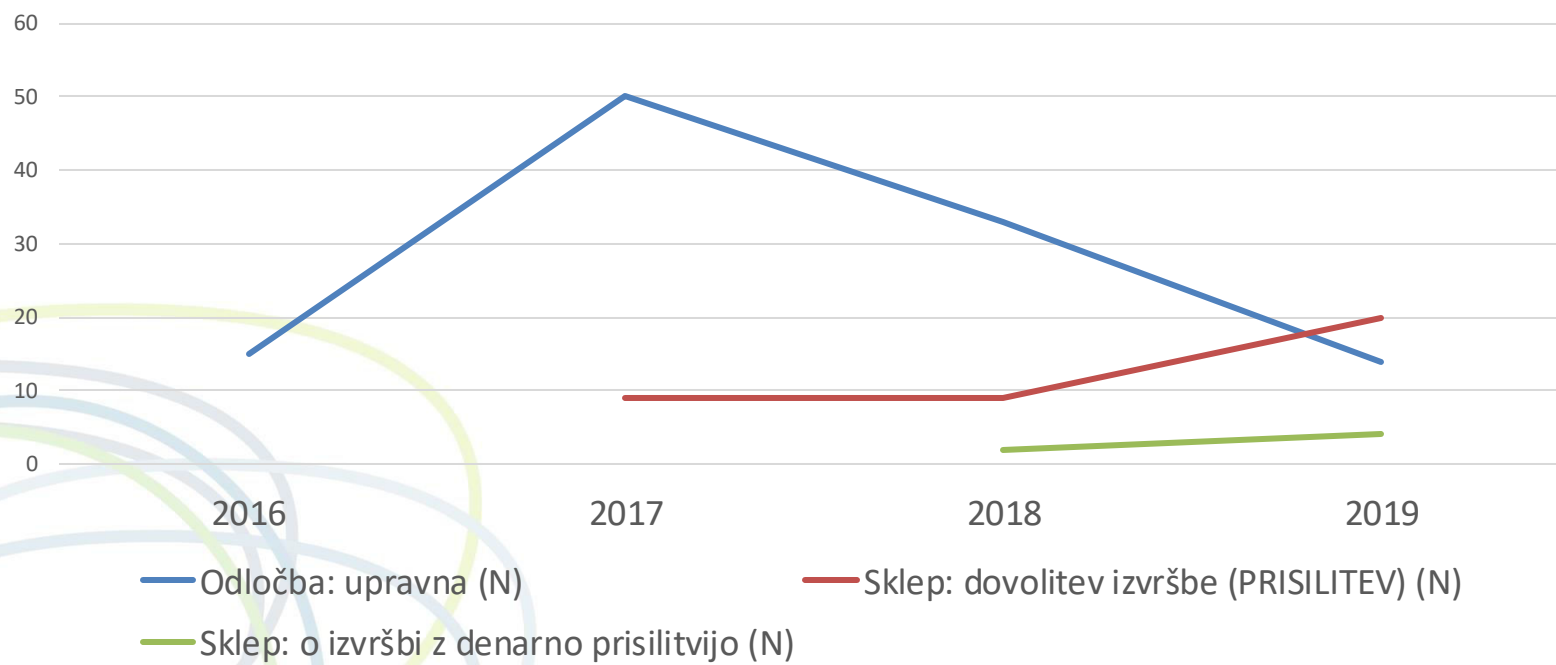
Nadzor emisij v vodo (podatki ION 2016-2019)

Št. inšpekcijskih pregledov na področju nadzora biorazgradljivih odpadnih vod

Nadzor emisij v vodo (podatki ION 2016-2019)

Inšpekcijske odločbe in izvršilni postopki na področju nadzora biorazgradljivih odpadnih vod

Podatki ARSO

Število zavezancev za izvedbo monitoringa v letu 2019

- KČN (več kot 2000 PE) 128
- MKČN 414
Od teh 135 Zavezancev, ki so manjši od 200 PE - monitoring na vsako drugo leto
- **Skupaj 542**

Od teh jih ima OVD 275.

Število zavezancev stalno zlagoma narašča.

Zavezancev, ki so v letu 2019 izvedli prve meritve (monitoring za 2019 ni potreben) je 8 (doslej).

Prijave ARSO; pregled Poročil o obratovalnih monitoringih

Tip kršitve	2016	2017	2018
Čezmerna obremenitev	65	61	n. p.
Niso poslali poročil	52	46	30
Potrebujejo OVD	/	19	n. p.

Pogoste napake:

- Neenakomernost meritev (meritve je treba enakomerno časovno razporediti).
- Neizvajanje povečanega števila meritev v primeru čezmernosti v preteklem letu.

Primeri izrekov inšpekcijskih odločb; ZAVEZANEC OBČINA

- mora do roka preprečiti izlivanje celotnega čistilnega vala iz kanalizacijskega omrežja preko prelivnega roba v potok
- mora zaradi ugotovljenih nepravilnosti pri delovanju dušilke - razbremenilnika, le-to nadgraditi z video nadzornim sistemom, ki bo omogočal JS vpogled v delovanje dušilke in takojšnje ukrepanje
- mora izvesti ukrepe, potrebne za preprečevanje in zmanjšanje onesnaževanja, tako da emisije v okolje na iztoku iz KČN ne bodo presegale mejnih vrednosti parametrov predpisanih v OVD
- mora pred razbremenilnikom, zagotoviti izgradnjo zadrževalnika, kateri bo zadržal celoten čistilni val, ki kot posledica prvega naliva padavinske odpadne vode odteka po kanalizaciji z območja ...

Primeri izrekov inšpekcijskih odločb; ZAVEZANEC OBČINA

- mora zaradi ugotovljenih nepravilnosti pri delovanju KČN izvesti program sanacijskih ukrepov za uskladitev kvalitete odpadnih voda, ki se prečistijo KČN s predpisanimi normativi, v skladu s terminskim planom, ki je bil predložen inšpekciji za okolje:
 - izgraditi kolektor skozi staro trško jedro.
 - začepiti 70% odprtin na jaških.
 - seznaniti uporabnike komunalnih storitev k doslednemu upoštevanju navodil, da je v kanalizacijsko omrežje dovoljeno odvajati zgolj komunalno odpadno vodo.
- mora opraviti celovito raziskavo delovanja KČN in pripraviti pisni program ukrepov s terminskim planom in ovrednotenimi investicijskimi vlaganji s katerimi bo zagotovila: - da ne bo prihajalo do čezmernega obremenjevanja- da bo zagotovila ustrezno merilno mesto za izvajanje obratovalnega monitoringa- da bo zagotovila ustrezno meritev pretoka

Primeri izrekov inšpekcijskih odločb; ZAVEZANEC JS

- mora na mali komunalnih čistilni napravi zagotoviti terciarno in drugo čiščenje odpadnih vod pred izpustom v reko tako, da bodo odvedene odpadne vode usklajene z mejnimi vrednostmi iz OVD
- mora zagotoviti, da se komunalna odpadna voda, ki se odvaja po javni kanalizaciji, pred odvajanjem v vodotok očisti tako, da parametri odpadne vode na izpustu iz KČN ne presegajo mejnih vrednosti iz preglednice 3, priloge 1 Uredbe o odvajanju in čiščenju komunalne odpadne vode mora kot upravljavec KČN, dokazati ustreznost njenega delovanja s predložitvijo poročila o prvih meritvah odpadnih vod
- mora za obstoječo KČN izvesti vse ukrepe, da bo odpravljeno čezmerno onesnaževanje z E. Coli

Primeri izrekov inšpekcijskih odločb; DRUGI ZAVEZANCI

- mora zagotoviti čiščenje komunalnih odpadnih vod, ki nastajajo v farmi prašičev na lastni mali komunalni čistilni napravi (d.o.o.)
- mora zagotoviti obratovalni monitoring MKČN (OŠ)

Zaznani problemi s terena

- Večletna čezmernost
 - Dolgotrajnost inšpekcijskih in izvršilnih postopkov (dvostopenjski postopki: najprej program sanacije, nato izvedba)
 - Priprava in izvedba sanacije zahteva strokovno znanje in sredstva
- Zadrževanje čistilnega vala (mešana kanalizacija)
- Pod dimenzionirane MKČN
- Količina odpadne vode - meritve

Uredba KOV – prekrški*

- Pravna oseba 10.000 – 20.000 €
- Samostojni podjetnik 4.000 - 10.000 €
- Odgovorna oseba 1.000 - 2.000 €
 - Kršitev zahtev 16., 17., in 18. člena
- Pravna oseba 4.000 - 10.000 €
- Samostojni podjetnik 2.000 - 4.000 €
- Odgovorna oseba 1.000 - 2.000 €
 - Kršitev zahtev 25., 26., 27. in 30. člena

*Čeprav so globe v uredbah v razponu, se lahko izreče le najnižja globa.

Uredba o emisiji snovi in toplote pri odvajanju odpadnih voda v vode in javno kanalizacijo - **PREKRŠKI**

- 37. člen; prekrški za upravljalca naprave (od 20.000 - 40.000 € za p.o. do 1.000 - 2.000 € za o.o.)
- 38. člen; drugi prekrški (od 10.000 - 20.000 € za p.o. do 1.000 - 2.000 € za o.o.)

Primeri izrekov prekrškovnih odločb - OPOMIN

Pravna ali odgovorna oseba	Zavezanec	Kršitev
o.o.	občina	ni zagotovila, da bi Občina do roka izvedla odpravo čezmernega obremenjevanja okolja s odpadnimi vodami na iztoku KČN, kot je bilo to odrejeno v inšpekcijski odločbi
o.o.	občina	ni zagotovila, da bi Občina do roka izvedla izvedla občasne meritve odpadnih vod iz KČN, kot je to bilo odrejeno v inšpekcijski odločbi
o.o. in p.o.	d.o.o.	ni pridobila OVD za posredno odvajanje v podzemno vodo
o.o. in p.o.	d.o.o.	ni zagotovila odvajanja komunalne vode v javno kanalizacijo

Primeri izrekov prekrškovnih odločb - OPOMIN

Pravna ali odgovorna oseba	Zavezanec	Kršitev
o.o.	d.d.	ni zagotovil izvedbe OM MKČN
o.o. in p.o.	JS	ni zagotovila da bi delavci upravljali ČN tako, da ne bi prišlo da čezmernega o in ni pridobila OVD
o.o. in p.o.	JS	ni niti takoj, niti kasneje ni prijavila izpada v obratovanju čistilne naprave
o.o. (zaposleni)	d.o.o.	ni obvestila inšpekcije o izvršitvi ukrepa iz I odločbe
o.o. (župan)	občina	ni zagotovil izvedbe OM MKČN

Primeri izrečenih glob

Globa (EUR)	Prekršek
p.o. 1500 o.o. 500	nespoštovanje roka za izvedbo odrejenih sanacijskih ukrepov iz inšpekcijske odločbe
o.o. 1000	da ni kot odgovorna oseba občine, zagotovil izvedbo dveh meritev za KČN OŠ
p.o. 4000 o.o. 120	Upravljavec ČN inšpekcije za okolje ni obvestil o izpadu obratovanja ČN (iztekalo je blato oziroma neočiščena odpadna voda, rjave barve, z neprijetnim vonjem)
p.o. 1500	Niso poslali Poročila o OM
p.o. 4000 o.o. 1200	ni izvedla fizikalno- kemijskega čiščenja odpadne vode pri odvajanju odpadne vode v javno kanalizacijo, zaradi česar zahteve v zvezi z mejnimi vrednostmi iz Uredbe niso bile izpolnjene in je naprava v letu 2017 in 2018 čezmerno obremenjevala okolje

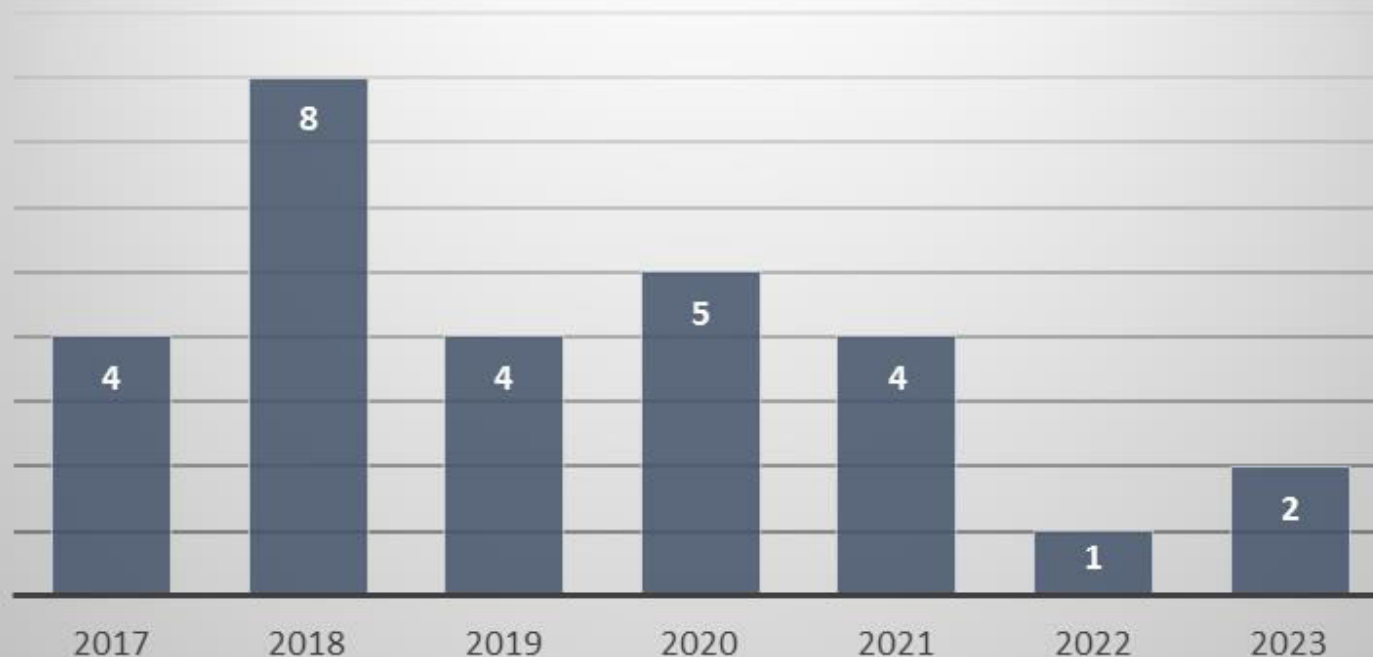
Akcija nadzora odvajanje komunalnih odpadnih vod po javni kanalizaciji – opremljenost aglomeracij 2015 -2017

- inšpekcijski postopki uvedeni v 81. aglomeracijah
- 11 odločb za pripravo programa izgradnje kanalizacijskega omrežja
- 29 odločb za izgradnjo javne kanalizacije

Sodišče je v sodbi (I U 1231/2017-16) pritrdilo občini, da je bilo z inšpekcijsko odločbo nezakonito poseženo v avtonomijo samoupravne lokalne skupnosti. Hkrati je sodišče pritrdilo stališču MOP glede zahteve, da je občina dolžna zgraditi kanalizacijo in glede rokov do kdaj je to dolžna storiti.

Akcija nadzora odvajanje komunalnih odpadnih vod po javni kanalizaciji – opremljenost aglomeracij 2015 -2017

Slika 2: Število izdanih odločb za izgradnjo javne kanalizacije glede na rok izvršitve

Hvala za pozornost!

